

HKSCAN

Teemme elämästä maistuvampaa

- tänään ja huomenna

Kotitalalta

01/21

22

HKSCAN TAVOITTELEE HIILINEUTRAALIA RUOKAKETJUA

10 PORSAIDEN LAATU PAREMMAKSI
PIENIN KEINAIN

14 LAIDUN TEKEE EMOTILAN TULOKSEN

Sinetti uudistui - olethan jo tutustunut?

Uudistunut Sinetti-palvelu avasi ovensa sopimustuottajille maaliskuun alussa. Uusi Sinetti pitää alkuvaiheessa sisällään mm. eläinten ilmoittamisen, teurastiedot sekä tilitykset ja laskut. Palvelussa on myös Opi uutta -osio, josta löydät Zero Carbon -ilmastokoulutuksen sekä mm. helmikuisen tuottajaseminaarin tallenteen.

Sinetin kehitys jatkuu keväällä mm. raportointityökalun osalta. Uusia ominaisuuksia siis jatkossakin luvassa!

Uuteen Sinettiin rekisteröityäksesi on tilallesi nimettävä Sinetin pääkäyttäjä. Voit ilmoittaa pääkäyttäjän tiedot täyttämällä lomakkeen vanhassa Sinetissä.

Tervetuloa uudistetun Sinetin pariin!

HKSCAN

UUDEN EDESSÄ

KAKSITUHATLUVULLE on mahtunut monta maailmanlaajuista mullistusta, jotka ovat muuttaneet ihmisten kokemusta maailmasta. WTC-iskut 2001, finanssikriisi 2007, öljyn ja metallien hintaromahdus 2013 ja korona 2020.

Nopea mullistus on menossa myös finanssi- ja sijoitusosalalla, jossa institutionaaliset sijoittajat ja rahoittajat arvioivat entistä enemmän yrityksiä ympäristön (Environmental), yhteiskunnan (Social) ja yritysten hallinnon (Governance) näkökulmasta. ESG:n nousu näkyy mm. sijoitus- ja luottosalkkuissa yritysten hiilidioksidipäästöjen vähennystavoitteina.

Yritysten ESG-arvioinnissa on haasteensa. Tuoreessa tutkimuksessa eri vastuullisuusluokittajien arviot samoista yhtiöistä korreloivat vain 60-prosenttisesti, kun luottoluokittajat onnistuivat 99-prosenttisesti. Datan puutteiden lisäksi arviointia vaikeuttaa se, että vastuullisen yritystoiminnan määrittelyyn liittyy usein vahva tunnelataus. Ja ruoka jos mikä on meille kaikille maun, helppouden ja omavaraisuuden lisäksi ennen kaikkea tunneasia.

HKScanin yksi neljästä strategisesta painopistealueesta on edistysellinen vastuullisuus. Alkutuotannossa vastuullisuus puuretuu ympäristöön ja eläinten hyvinvointiin.

Lanseerasimme maaliskuussa sopimustuottajille ilmastokoulutuksen, joka on osa HKScanin hiilineutraalin ruoantuotannon tavoitetta Zero Carbon -ilmastosuunnitelman mukaisesti. Käymme koulutuksessa läpi, mistä kotieläintilojen hiilijalanjälki muodostuu ja millä teoilla voimme pienentää hiili- ja vesijalanjälkeä, vähentää rehevöitymistä ja edistää luonnon monimuotoisuutta. Hyödynnämme ilmastokoulutuksessa kaikkea sitä, mitä olemme oppineet yhdessä Agrofood Ecosystem® -pilottitilojen ja partneriverkoston kanssa.

Eläinten hyvinvointia kehitämme mm. osana Laatulilla- ja Optipossu-ohjelmia sekä hankkeita. Sen lisäksi kokeilemme pilottitilalla tekoälyn mahdollisuuksia eläinten käyttäytymisen tarkkailussa. Tekoäly ei korvaa ihmissilmää eläinten hyvinvoinnin varmistamisessa, mutta sen avulla saamme uutta tietoa ja näkökulmaa.

Työ eläinten hyvinvoinnin ja ympäristön eteen ei ole uutta, olemme tehneet sitä vuosikymmenet. Vastuullisuus kuitenkin nivoutuu jatkossa entistä tiiviimmäksi osaksi sopimustuotantoa. Olemme uuden edessä, mutta samalla meillä on jo pitkä tie takana. Sama pätee koronaan, joka näyttää seuraavan meitä vielä hetken, jos toisenkin. Pitäkää huolta itsestänne!

Onnistuneita kevättöitä toivottaen
Veli-Matti Jäppilä
Hankintajohtaja

VASTUULLISUUSTYÖ
NIVOUTUU
JATKOSSA ENTISTÄ
TIIVIIMMÄKSI OSAKSI
SOPIMUSTUOTANTOA.

HKScan laski broilerin vesijalanjäljen AWARE-menetelmällä

AWARE on uusi vesijalanjäljen laskenta-menetelmä, jolla huomioidaan tuotteen vaikutus alueelliseen vesiniukuuteen. Kariniemen pilottitilalle laskettu vesijalanjälki on 0,58 m³ AWARE/teuras-kg.

Tietävästi olemme maailman ensimmäinen yritys, joka on ottanut AWARE-menetelmän käyttöön broilerin vesijalanjälkilaskennassa. Suomessa on puhtaat ja runsaat vesivarannot, jotka mahdollistavat kestävä alkutuotannon. Suuri etu on, että meillä peltoja ei tarvitse keinokastella. Kotimainen liha on myös vesijalanjäljen näkökulmasta vastuullinen valinta.

Lue lisää: www.hkscan.com/fi/uutishuone

JAETAAN #RUOKAILOA SOMESSA

Seuraa, tykkää ja jaa:

@HKHooKoo, @Kariniemen, @Kotitalalta

@hk_fi, @kariniemenkotitila, @momentswithhkscan

@HKScanFinland

Hookoo, kariniemen, HKScan Oyj, HKScan agri

#hookoo #ainasuomalaistalihaa
#lihantaitajat #ruokailoa
#kariniemen #kariniemenkotitila
#hkscanagrofood #MomentsWithHKScan
#ainakotimaista #ruokailoa #vastuullisuusfakta

AGROFOOD ECOSYSTEM® OPTIMOI PELLON RAVINTEIDEN KÄYTTÖÄ

Kesällä 2020 Kariniemen® pilottitilat lähtivät optimoimaan pellon ravinteiden käyttöä. Pilottitilat saivat käyttöönsä Yaran uutta lannoitusteknologiaa ja asiantuntijoiden neuvot.

Kylvölannoituksessa annettiin typpeä 2/3 sekä tarvittava määrä fosforia ja kaliumia. Kesäkuun mittaukset osoittivat, ettei lisälannoitukselle kuivuuden takia ole tarvetta. Jaettu lannoitus toimi sekä hiilijalanjäljen että taloudellisuuden näkökulmasta.

Peltoviljelyn resurssitehokkuuden ja hiilensidonnan edistäminen ovat Agrofood Ecosystem® -toimien keskiössä.

Lue lisää: www.hkscan.com/fi/agrofood

HKSCAN KOTITALTA:

JULKAISIJA: HKScan, PL 50, 20521 Turku, puh. 010 570 150, www.hkscanagri.fi • PÄÄTOIMITTAJA: Veli-Matti Jäppilä • TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ: Katja Toivanen • TOIMITUSSIHTEERI: Raila Aaltonen • TOIMITUSKUNTA: Heikki Aro, Tony Erlands, Esa Heikkilä, Harri Jalli, Ulf Jahnsson, Ulla Ketola, Olli Paakkala, Riitta Pietilä, Leena Pohjola, Jarmo Seikola, Marja Siltala, Sami-Jussi Talpila, Eija Talvio, Heikki Yrjölä • TAITTO: Päivi Liikamaa • PAINO: Edita Prima Oy • ISSN 2242-153X (painettu), ISSN 2242-1548 (verkko) • Osoitelähde: HKScan tuot-tajarekisteri • Osoitteenmuutokset: elainhankinta@hkscan.com • KANNEN KUVA: Pauliina Puputti.

PEFC
PERFOS-31-133

FSC
COC-1312

05

KOTITALTA 1 / 2021

3	PÄÄKIRJOITUS	20	MYÖNTEINEN VIRE KEHITTÄMISESSÄ
4	VERKKOVINKIT	22	YHTEISELLÄ MATKALLA KOHTI HIILINEUTRAALIA RUOANTUOTANTOA
6	TEKOÄLYKAMERAT BROILERIHALLISSA JA MUUTA TEKNOLOGIAA	24	KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA Miten sikaloiden olosuhdevaatimukset ovat muuttumassa ja mitä apua tiloille on tarjolla?
9	KÄYTTÄYTYMINEN KERTOO HYVINVOINNISTA	25	PIHAPIIRIT KUNTOON - HAITTAELÄIMET KURIIN
10	PORSAIDEN HOIDON ASETUKSET UUSIKSI	26	L Aidun tarjoaa puitteet karjan hyvinvoinnille
13	EMOTILAN TÄRKEIN REKRYTOINTI	28	AVOIMUUS UUDELLE VIE NUORTA TUOTTAJAA ETEENPÄIN
14	UUDELLE LAITUMELLE JOKA PÄIVÄ	30	AJANKOHTAISTA
16	PONTTA PORSAANLIHALLE	31	JALANJÄLJILLÄ
19	UUTUUSTUOTTEILLA KOHTI KEVÄTTÄ		

6

Kiiskin broilerihalliin on asennettu tekoälykamerat. Kuvassa Essi Kujala ja Mikko Kiiski.

Kuva: Mankku Kiiski

16

Herkullinen porsaanliha sopii yhtä hyvin katu- kuin kotikeittiöön.

Kuva: Timo Turikka

28

Laidunkesä tekee hyvää karjalle ja luonnonle

Kuva: Johanna Jauhola

Kiiskin tilan broilerihalliin on asennettu neljä tekoälykameraa. Kuvassa Jan Borgelin Empiricasta testaa kattokameran toimivuutta.

TEKOÄLYKAMERAT BROILERIHALLISSA JA MUUTA TEKNOLOGIAA

Mikko Kiiski on mukana Agrofood Ecosystem® -työssä kehittämässä eläinten hyvinvointia ja sen seurantaan tekoälyn ja kameroiden avulla. Samalla lisää alkutuotannon läpinäkyvyyttä kuluttajille asti.

TEKSTI: TUULIKKI SUIHKONEN KUVAT: MIKKO KIISKI JA ESSI KUJALA

MIKKO KIISKI on neljännessä polvessa Kiiskin tilan isäntä. Tila sijaitsee Pöytyän Ordenojalla. Mikon isä Markku Kiiski aloitti kananpoikien kasvatuksen vuonna 1987.

Nyt pihassa on kaksi broilerihallia, ja 31-vuotiaan isännän haaveissa on laajentaa tilan toimintaa lähivuosina. Toiseen halliin asennettiin tammikuun alussa tekoälyä hyödyntävät kamerat.

”Olen nähnyt ensimmäisestä lintuparvesta kerättyä videomateriaalia, jolla tekoälyä opetetaan. Videokuvasta on selvästi havaittavissa linnuille luontaista käyttäytymistä kuten kukkojen isottelua, sekä sukimista, kuopsuttelua, kylpemistä, virikkeiden nokkimista ja vaa’alle kiipeilyä.”

Eläinten hyvinvoinnin varmistamisessa tarvitaan aina ihmissilmää, mutta parhaimmillaan uudet teknologiat tarjoavat uutta

näkökulmaa. Esimerkiksi kameroilla pystytään tarkkailemaan lintuja ja olosuhteita silloinkin, kun tuottaja ei ole itse paikalla.

”Tuottajan työssä tärkeintä on huolehtia eläinten hyvinvoinnista ja varmistaa, että kuluttajat saavat hyviä ja turvallisia tuotteita.

”USKON, ETTÄ LÖYDÄMME VIELÄ ENEMMÄN SYITÄ OLLA YLPEITÄ KOTIMAISESTA PUHTAASTA RUUASTA.”

Tämä projekti lisää läpinäkyvyyttä siitä, miten kananpoikien terveydestä ja hyvinvoinnista

huolehditaan. Uskon, että löydämme vielä enemmän syitä olla ylpeitä kotimaisesta puhtaasta ruuasta”, Kiiski painottaa.

VIRIKKEET AHKERASSA KÄYTÖSSÄ

Broilerit ovat uteliaita eläimiä ja ne tykkäävät nokkia ja tutkia erivärisiä ja -muotoisia esineitä. Kiiski on asentanut halleihin erilaisia virikkeitä linnuille.

”Niitä kiinnostavat esimerkiksi rehulinjoissa roikkuvat sählypallot, erilaiset narut ja kiiltävät prikät. Lisäksi on rakennettu orsia, joille broilerit voivat halutessaan nousta. Orsille nouseminen on kanoille luontaista. Myös vaa’at toimivat eräänlaisina keinuina ja ne ovatkin melkoisen suosittuja.”

Turvepehku ja sen seassa tulleet puun pätkät sekä oman tilan viljanjyvät täysrehun joukossa mahdollistavat luontaista

TILA
Kiiskin tila

OMISTAJA:
Mikko Kiiski

PERHE:
Avopuoliso Essi Kujala, joka käy tilan ulkopuolella töissä

TUOTANTO:
Kariniemen® kotitila,
60 000 lintua

PÄÄVILJELYSKASVIT:
80 hehtaarin peltoalalla
kauraa, kevätvehnää,
syysvehnää

ENERGIANTUOTANTO:
Hake ja aurinkoenergia

”On mielenkiintoista seurata, minkälaisiin vuosituottoihin kalenterivuodessa päästään.”

ruoanhakukäyttämistä ja toimivat siten osaltaan myös virikkeinä.

ENERGIAA UUSIUTUVISTA LÄHTEISTÄ
Kiiskin tilalla uusiutuvalla energialla on suuri merkitys. Hakkeen lisäksi tilalla on käytössä aurinkoenergiaa.

Haastattelupäivänä pakkanen paukkui ja hakekattila porskutti kuumana.

”On tärkeää varmistaa, että hallit pysyvät linnuille optimaalisessa lämpötilassa kovilla-kin pakkasilla ja ilmanvaihto toimii. Energia-puut hankin alueen metsänhoitoyhdistykseltä ja tutuilta. Haketuksen hoitaa Oripään hakepalvelu”, Kiiski kertoo.

Tilan sähköstä vähän alle kolmasosa tulee nykyään aurinkoenergiasta. Pelloille asennettiin kesäkuussa kahden kääntymisakselin paneelit, jotka suuntautuvat automaattisesti aurinkoa kohti. Kahden akselin seurannalla saavutetaan noin puolitoistakertainen vuosituotanto kiinteään asennukseen verrattuna. Paneelien teoreettinen teho on 27,7 kWp.

Aurinkoseuraajat ovat Kiiskin mukaan toimineet hyvin talvellakin. Automaatiikka kippaa lumipeitteen pois paneelien päältä, ja

Linnut ovat uteliaita eläimiä. Ne tykkäävät nokkia ja tutkia erivärisiä ja -muotoisia esineitä.

musta pinta nappaa hyvin auringon säteet ja sulattaa mahdollisen jään.

”Kovassa tuulessa ne kääntyvät vaakatasoon tuulikuorman pienentämiseksi. Kesällä seuraajat aloittavat työskentelyn aamuneljältä ja lopettavat kymmenen jälkeen, näin myös sähkön siirtomaksut saadaan pois pidemältä ajalta päivästä. On mielenkiintoista

seurata, minkälaisiin vuosituottoihin kalenterivuodessa päästään”, Kiiski sanoo.

Kun hallit ovat erien välillä tyhjä, tilan energiantarve on pieni ja ylimääräinen aurinkoenergia menee myyntiin valtakunnalliseen sähköverkkoon.

SYYSVILJAT MUKANA VILJELYKIERROSSA

Kiiskin tilalla linnut saavat kotoperäistä vehnää ja kauraa. Kaura monipuolistaa peltojen viljelykiertoa.

Kevätkylvöjen pääajikkeet ovat tänä vuonna Mistral- ja Scirocco-vehnät ja Ringsaker-kaura. Syksyllä Kiiski kylvi Ceylon-syysvehnää kahdellekymmenelle hehtaarille.

”Toivotaan, että se talvehtii hyvin. Onnistuessaan syysviljat vähentävät kevään pelto- ja kylvötoita ja luovat porrastusta syksyn puineille. Lisäksi syksyn oraspellot ovat myös ympäristön kannalta suotuisia, sillä ne sitovat hiiltä ja ravinteita.”

Kylvöissä käytetään omaa siementä, ja tuoreet itävyystulokset saivat isännän tyytyväiseksi. ”Kaikissa lajikkeissa itävyys oli 90–95 prosenttia.” ●

Käyttäytyminen kertoo hyvinvoinnista

TUTKIMUS PITÄÄ käyttäytymistä yhä tärkeämpänä tekijänä arvioitaessa eläinten hyvinvointia. Käyttäytymistä pidetään herkempänä mittarina kuin eläimen tuotosta tai kasvua, joita Suomessa perinteisesti on käytetty hyvinvoinnin mittareina.

Eläinten käyttäytymisestä puhuttaessa puhutaan usein luontaisista käyttäytymistarpeista ja eläinten mahdollisuuksista niiden toteuttamiseen. Se tiedetään, että tarve luontaiseen käyttäytymiseen on ja pysyy eläimellä sen pito-olosuhteista riippumatta. Mikäli eläin ei pääse toteuttamaan käyttäytymistarpeitaan, seurauksena voi pitemmällä aikavälillä olla häiriökäyttäytymistä, jopa itsensä tai toisten vahingoittamista, ja terveysongelmia.

Broileri on lihantuotantoon jalostettu kana ja sillä on pääsääntöisesti kanan luontaiset käyttäytymistarpeet. Sanon ”pääsääntöisesti” siksi, että esimerkiksi tarvetta nokkimisjärjestyksen eli hienommin kutsuttuna lineaarisen hierarkian muodostamiseen ei broilereilla ehdi muodostua niiden kasvatusaikana.

Tärkeimpiä broilereiden käyttäytymistarpeita ovat ruuan etsintä ympäristöstä tutkimalla, nokkimalla ja kuopsuttamalla, pehkussa kylpeminen ja muu kehonhoito esimerkiksi höyhenpeitettä sukimalla sekä orrella lepääminen/nukkuminen. Laumaeläimenä broilerille on myös ensiarvoisen tärkeää, että se pääsee toteuttamaan käyttäytymistarpeitaan yhtäaikaisesti parven muiden lintujen kanssa. Tämän vuoksi esimerkiksi ortta tulee olla riittävästi.

Toisaalta tyypillisiä häiriökäyttäytymisen muotoja kanoilla - ja siten myös broilereilla - ovat omien höyhenien tai parven muiden lintujen höyhenien nypkiminen ja nokkiminen.

Meneillään olevassa Agrofood Ecosystem® -pilotissa tekoälykamerat opetetaan seuraamaan broilereiden kehonhoitoa (sukiminen), ruuan etsintää ja pehkussa kylpemistä. Sen jälkeen saamme, ensimmäistä kertaa, tarkkaa tietoa siitä, miten hyvin linnut kykenevät näitä hyvinvoinnilleen tärkeitä käyttäytymismuotoja toteuttamaan kasvatuksen alusta loppuun saakka.

Tekoäly analysoi kameran tallentamaa käyttäytymisdataa. Tulosten perusteella voidaan tarvittaessa tehdä muutoksia kasvatuksessa, jotta linnut varmasti pystyvät toteuttamaan käyttäytymistarpeitaan.

Kaikkiin eläintiloihin ei voida asentaa älykamoita käyttäytymistä seuraamaan ja mallintamaan. Kokeneen ja eläintensä hyvinvoinnista kiinnostuneen tuottajan harjaantunut eläinsilmä riittää mielestäni mainiosti arkipäivän tarpeisiin. Tarvittaessa näitä asioita on hyvä miettiä neuvojan tai terveydenhuoltoeläinlääkärin kanssa, viimeistään silloin, jos ensimmäisiä merkkejä häiriökäyttäytymisestä havaitsee. ●

Teksti: Leena Pohjola

Mikko Kiiski kertoo viikoittain Kariniemen-nettisivuilla Kotitilan elämästä ja tekoälyprojektista: www.kariniemen.fi. Viime kesänä Kiiskin tilalle asennettiin kahden kääntymisakselin aurinkopaneelit. Ne tuottavat sähköä myös talvikuukausien aikana.

TILA:
Kaurasen Tila Oy, Somero

OMISTAJAT:
Matti ja Arja Kaase

TUOTANTO:
Porsastuotannossa noin 530 emakkoa

TYÖVOIMA:
Perheen lisäksi kolme palkattua sikalatyöntekijää

VILJELYALA:
380 ha, josta rehuohraa noin 100 ha

MUUT KASVIT:
Syys- ja kevätvehnä, ruis, kaura, hamppu, heinänsiemen, syysohra, härkäpapu, herne

Kaurasen Tilalla lähdettiin tulosjahtiin kahta kautta. Porsitusosastolla tuli tavoitteeksi parantaa porsaiden ternimaidon saantia ja varmistaa rehun syönnin varhainen aloitus. Samalla panostettiin ensikoiden vastaanottotiloihin.

PORSAIDEN HOIDON ASETUKSET UUSIKSI

Kaurasen Tila Somerolla lähti mukaan HKScanin porsaspilottiin saadakseen porsaat kasvamaan paremmin. Säädön kohteena on muutama asia kerrallaan. Tulokset kahden ensimmäisen kuukauden työstä ovat lupaavia.

TEKSTI: RAILA AALTONEN KUVAT: RONI LEHTI

MATTI KAASELLA on siantuotannosta yli kolmen vuosikymmenen kokemus. Hän tuli nuorena vanhempiensa rinnalle tilayhtymään ja isännäksi vuonna 1994. Sitten min maatala on yhtiötetty. Perheen pojista vanhempi, **Mikko Kaase**, suunnittelee jatkavansa tilanpitoa.

Eläinmäärää on kasvatettu ja sikalaa laajennettu monesti vuosien mittaan. Yli satavuotias navetta on kokenut muodonmuutoksen toisensa perään. Kun emakoita kymmenkunta vuotta sitten lisättiin 400:sta yli 500:aan, rakennettiin vieroitusosastoja varten uudisrakennus.

”Kun lähdettiin laajentamaan, ei ison mittakaavan tuotannosta ollut Suomessa juuri kokemuksia. Nyt jälkikäteen tietäisin tarkkaan, millaisen sikalan tekisin, jos puhtaalta pöydältä pääsisin aloittamaan”, Kaase kertoo.

Haasteista huolimatta tuotantotulokset ovat Optipossu-ohjelman keskitasoa, noin 29,6 possua emakkoa ja vuotta kohti. Tuotanto on putkitettu viiteen lihasikalaaan.

YKSI MUUTOS KERRALLAAN

Kun HKScan etsi osallistujia laatupilottiin, Kaase päätti lähteä mukaan, sillä tuotannossa tuntui olevan jotain korjattavaa.

”Tavoitteena olisi tasaisempi porsaiden laatu ja suurempi myyntiin menevien osuus, jolloin omaan lihasikaosastoon jäisi vähemmän kasvatettavia. Elävänä syntyneiden määrä on nyt vakiintunut, mutta tuntuu kuin eläinaines olisi muuttunut jotenkin heremmäksi.”

Parannusta on haettu jo aikaisemmin ottamalla käyttöön lawsonia-rokotukset sirkorokotuksen lisäksi. Pahnueita sekoitellaan mahdollisimman vähän.

Nyt sikalan management on otettu suurennuslasin alle HKScanin **Jan Vugtsin** johdolla. Vakiintuneet toimintatavat muuttuvat pienin askelin.

”Työtavat urautuvat helposti niin itsellä kuin työntekijöillä, ja nyt on hyvä tarkastella asioita oman boksin ulkopuolelta”, Kaase sanoo.

”Muutetaan yksi tai korkeintaan pari asiaa kerrallaan ja katsotaan, miten se vaikuttaa. Koko pakettia ei kannata panna kerralla uusiksi.”

Pilotissa mukana olevat tilat ovat kaikki erilaisia, ja toimenpiteet räätälöidään kullekin tarpeen mukaan. Kaurasen Tilalla porsaiden laadun jarruna oli vieroitus seurannut parin viikon paussi ennen kuin kasvu sai taas vauhtia. Siksi muutokset aloitettiin porsaiden syönnin varmistamisesta aivan alusta asti.

”Ternimaidosta se lähtee. Nyt jokaisen porsaan ternimaidon saanti varmistetaan ja koetetaan saada ne syömään enemmän startteria. Kun kaikki syövät kunnolla jo imetysaikana, loppupelissä on vähemmän ongelmia.”

Porsitusosastosta vastaava työntekijä on isännän mukaan hyvin motivoitunut ja vastaanottavainen uudelle tiedolle. Silti uusien rutiinien sisäänajo vie viikkoja.

”Toistoa se vaatii, itseltäkin, kun vanhoja työtapoja muutetaan. Työnjohdon on myös varmistettava, että kaikki toimivat uusien ohjeiden mukaan. On erittäin tärkeää hoitaa kaikki työt joka päivä samalla tavalla.”

KAIKKI HYÖTYVÄT

Laatuprojekti aloitettiin joulukuussa, ja Kaase on tyytyväinen kahden ensimmäisen kuukauden tuloksiin. Porsaiden kasvu on parantunut ja vieroitusosaston rytmi pysyy hallinnassa aikaisempaa paremmin. Porsaat lähtevät lihasikalaaan 10 tai viimeistään 11 viikon iässä. Kotiin jää aiempaa pienempi osa porsaista.

Samaan aikaan ensikoiden vastaanottoa on kehitetty Vuigtsin ohjeiden mukaan. Tilalle tulee joka kuukausi 22 ensikon ryhmä. Nyt sikalassa on paikat kahdelle ryhmälle, joista ne siirretään kahden kuukauden kuluttua muiden eläinten joukkoon. Uusi ryhmä pääsee aina

puhtaaseen ja desinfioituun tilaan. ”Muutos vaati vähän aivojumbppaa, mutta ei ollut ylivoimainen toteuttaa. Toisen vastaanottotilan remontti oli muutenkin ajankohdainen.”

Managementin kehittämistyö jatkuu imetysvaiheen toimenpiteillä myöhemmin keväällä. Imettäjäemakoiden tarvetta vähennetään maitoa tai puuroa jakavan koneellisen ruokkijan avulla. Lisäksi osastoilla tehdään mittauksia, joiden avulla olosuhteita voidaan säätää vielä tarkemmin.

”Kyllä se motivoi, kun tuloksia näyttää tulevan. Työntekijät ovat myös oivaltaneet, että kaikki hyötyvät, kun töiden organisointi ja tulokset paranevat”, Matti Kaase sanoo.

Viikissä opiskeleva Mikko Kaase on ollut mukana Vuigtsin sikalakäynneillä ja keskustelemassa tarvittavista muutoksista.

Isän ja pojan yhteinen golfinnostus pitää huolen siitä, että kehittäminen ja kehittyminen eivät jää vain sikalan seinien sisään. Viime kesänä he pelasivat paljon, kun monet muut vapaa-ajan aktiviteetit olivat koronan vuoksi tauolla. Golf vie ajatukset tehokkaasti pois arkitöistä.

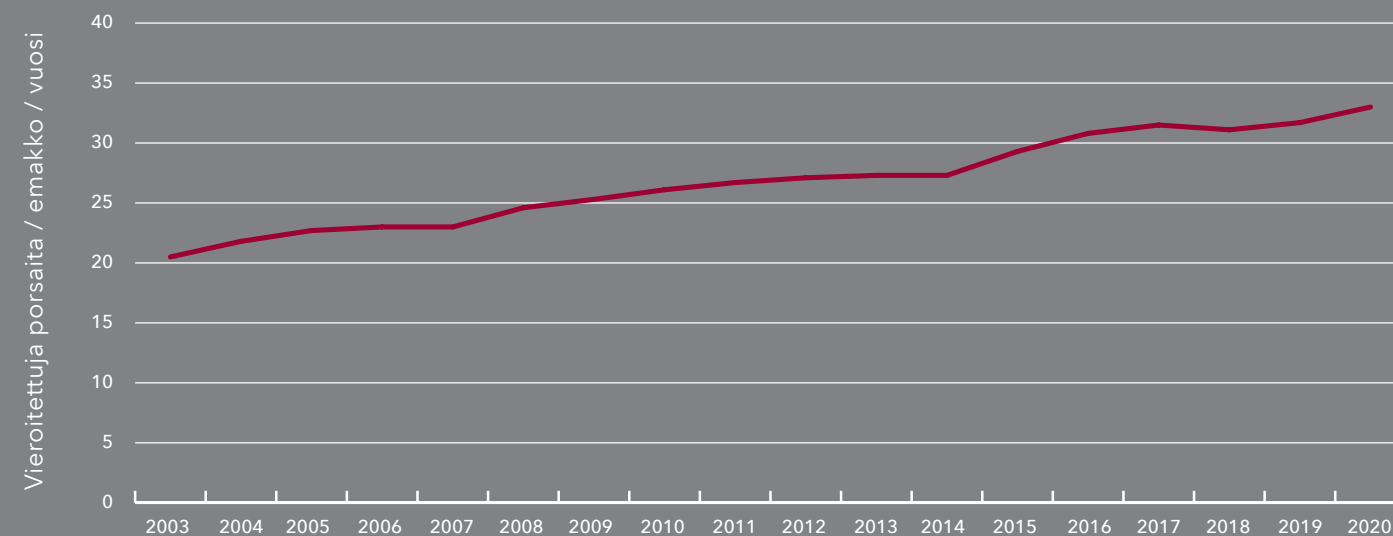
”Pojan kanssa pelatessa saa monesti miettiä omaa huonoutta. Mutta siinäkin lajissa voi kehittyä vielä näin vanhallakin iällä.” ●

”MUUTOS VAATI
VÄHÄN AIVOJUMPPAA,
MUTTA EI OLLUT
YLIVOIMAINEN
TOTEUTAA.”

VALITTU GENETIIKKA MAHDOLLISTAA HYVÄT TUOTANTOTULOKSET

Tuotantotulosten parantaminen vaatii mittaamista, seurantaa ja oikeita päätöksiä. HKScanin isojen porsastuotantotilojen tulokset ovat menneet hyppäyksittäin eteenpäin määrätietoisella työllä. Genetiikan takana on vuonna 2002 perustettu Finnpig Oy. Vuodesta 2011 lähtien HKScanin ketjussa on ollut käytössä Topigs Norsvinin genetiikka ja uudistuseläinmyynnissä on keskitytty 30-kiloisiin TN70-hybrideihin.

ISOT OPTIPOSSU-PORSASTILAT, KESKIARVO

13

EMOTILAN TÄRKEIN REKRYTOINTI

Uuden siitossonnin hankinta on emolehmätilan tärkeimpiä strategisia päätöksiä. Hyvä, omien tavoitteiden mukaan valittu sonni vie karjaa eteenpäin.

TEKSTI: RAILA AALTONEN KUVA: TERO HAKALA

SONNI ON ASTUTUSKAUDELLE emolehmätilan tärkein työntekijä, HKScanin emolehmänuvoja Päivi Anttila kuvaa. Siihen nähden yllättävän moni toimii asiassa melko spontaanisti: kesäkuussa havahdutaan sonnien tarpeeseen, ja sitten ostetaan melkein mikä tahansa eläin.

”Emolehmätilan talous lepää sen varassa, että sonni pystyy tiineyttämään lehmät astutuskaudella. Jalostusarvoltaan hyvä sonni vie karjan kehitystä oikeaan suuntaan, jos jälkeläisiä jätetään uudistuseläimiksi”, Anttila sanoo.

Anttila aloitti työt HKScanilla tammikuussa 2021. Tätä ennen hän työskenteli viimeiset kymmenen vuotta emolehmäkarjojen jalostusasiantuntijana Faballa. Osa hänen työtään oli arvostella HKScanin puhdasrotukasvattamon eläimet ja auttaa asiakkaita sonnien valinnassa.

VALITSE SONNI KÄYTÖN MUKAAN

Sonnin valintaan kannattaa perehtyä huolella. Lähtökohdiana on oman karjan tarpeet ja tavoitteet eli se, minkälaisia vasikoita haluaa tuottaa ja mihin käyttötarkoitukseen.

Välitysvasikoiden isäksi hankittavan sonnien valinnassa painotetaan teurasominaisuuksia. Jos sonnilta halutaan uudistuseläimiä omaan karjaan, korostuvat sen periyttämät emo-ominaisuudet: maidontuotanto, poikimisten helppous, luonne ja rakenne. Ja jos sonni hankitaan erityisesti hiehoja tiineyttämään, syntymäpainoindeksi ja sutjakka rakenne ovat valinnassa tärkeimmät kriteerit.

Rotuvalinnat ovat pitkälti mieltymys- ja managementkysymyksiä, mutta Anttilalla on muutama peukalosaäntö. Risteytysemoilla kannattavinta on käyttää raskaan rodun sonnia, jonka vasikoilla on korkeat vieroituspainot. Hiehosonniksi puolestaan sopivat siroja vasikoita jättävät angus tai limousin.

Indeksit antavat tärkeää tietoa valinnan pohjaksi. Anttila valitsisi hiehoille sonnien, jolla pieni syntymäpainoindeksi yhdistyy hyvään poikimahelpousindeksiin.

”Kun sonnivalinnassa onnistutaan, hiehot poikivat helposti ja ne saadaan hyvin tuotantoon mukaan.”

HUUTOKAUPASTA VARMUUTTA

Anttila on käynyt kevään mittaan ahkerasti HKScanin sonnikasvattamossa MTY Ali-Lekkalan tilalla, jossa puhdasrotuiset sonnit alkavat olla vuoden ikäisiä.

Eläimet on punnittu kuukausittain koko kasvatuskauden ajan. Kaikkien sorkat ja luonne arvostellaan ja ne saavat jalostusarvot ja osaindeksit. Joukon parhaat rakennearvostellaan, niiden selkälihakset ultrataan ja sonneista kuvataan video.

”Parhaat myydään huutokaupassa ja jälkimyyntiinkin jää vielä hyviä sonneja”, Anttila toteaa. ”Sonnihuutokauppaan valituilla eläimillä terveys, rakenne ja luonne ovat kunnossa. Niiden joukosta on turvallista etsiä omaan tarkoitukseen parhaiten sopivaa sonnia.”

Huutokauppa toteutetaan viime vuoden tapaan etänä. Sonnit toimitetaan ostajille mieluiten yhteisillä kuljetuksilla ja heti alkukesästä.

”Siitossonneja ei voi kuljettaa samoilla kyydeillä muiden eläinten kanssa tautiriskien vuoksi. Lisäksi kasvattamossa eläinten loukkautumisriski kasvaa, kun ne alkavat mitellä voimiaan. Toivon, että ostajat valmistautuvat vastaanottamaan uudet sonninsa viimeistään, kun laidunkausi alkaa.” ●

Päivi Anttila on yksi sonnihuutokaupan parissa työskentelevistä asiantuntijoista. Hän on kevään mittaan käynyt punnitsemassa ja arvioimassa kasvattamon puhdasrotuisia sonneja.

Kuva: Ari Lahtinen

Vaativinta laiduntamisessa on suunnittelu, Johanna Jahkola sanoo. Aitaamisen vaatima työ sen sijaan on kevyttä ja nopeaa.

UUDELLE LAITUMELLE JOKA PÄIVÄ

Johanna Jahkola on muuttanut perusteellisesti karjansa laiduntamisen käytännöt ja samalla koko ajattelutapansa karjatilän toiminnasta. Laidun toimii nykyään punaisena lankana kaikessa päätöksenteossa.

TEKSTI: RAILA AALTONEN

HEREFORDKARJA pääsee uudelle syöttölohkolle joka päivä. Maukas ja hyvin sulava laidun lypsättää emoja ja sopii myös vasikoille laidunkauden loppuun asti. Sonnivasikat myydään syksyllä laitumelta HKScanin puhdasrotukasvatukseen. Lehmävasikoista parhaat keinosiemennetään seuraavana keväänä joko omaan uudistukseen tai myytäväksi.

”Rotaatiolaidunnus on parantanut vasikoiden viroituspainoja ja taloudellista tulosta. Poikimakausi on korkeintaan 63 päivää, minkä ansiosta vasikkaryhmä on syksyllä tasainen ja kotiin jäävien lehmävasikoiden ruokinta yksinkertaista”, Johanna Jahkola kertoo.

Satsaaminen eläinainekseen on pienen karjan strateginen valinta. ”Emme ole investoineet laajentamiseen,

ja kone- ja rakennusinvestointimme ovat maltillisia. Meille keskeistä ovat eläinainekset, maaperän kasvukunto ja tilan managementin kehittäminen.”

Luopuminen viljan ja väkirehun käytöstä on muokannut eläinvalintaa: nyt Jahkola kertoo valitsevansa ”ruohogenetiikkaa”. Eläinten pitää pystyä tekemään tulosta pelkällä nurmella.

NURMEN KASVU PÄÄTAVOITTEEKSI

Aiemmin karja pidettiin isoilla laidunlohkoilla. Siirto venyi usein pitkäksi, mistä seurasi ylilaidunnus ja nurmen kasvun hiipuminen. Paaliruokinta laitumelle alkoi syyskuussa. ”Vasikoiden kasvupotentiaali jäi hyödyntämättä”, Jahkola kuvaa.

Laiduntamisstrategia muuttui perin pohjin 10 vuotta sitten. ”Ryhmä australialaisia karjankasvattajia suostui katsomaan karjaa vasta keskusteltuaan ensin nurmesta ja laidunnustekniikasta. Se oli ensimmäinen askel totuttujen toimintatapojen kyseenalaistamiseen.”

”Todellinen oppiminen alkaa omien virheidensä tunnistamisesta ja niiden korjaamisesta. Meillä muutos on tuonut selkeyttä päätöksentekoon ja lisännyt työmotivaatiota.”

Nykyään laidunnurmiin keskitytään pintaa syvemältä. Tilalla on aloitettu selvitys pellon biologisen aktiivisuuden, veden sidontakyvyn ja maan omien ravinereservien toimivuudesta pelto- ja maaperän terveydestien avulla. ”Haasteelliset vuodet ovat osoittaneet, kuinka tärkeää on varautua myös äärimmäisiin sääoloihin. Tavoitteena on voimakas multavuuden lisäys ja varsinkin humuksen laatu kiinnostaa.”

Hän hakee jatkuvasti uutta tietoa ulkomailta, soveltaa sitä tilansa toimintaan ja tekee yhteistyötä eri verkostojen kanssa.

Uusi tapa toimia on Jahkolan sanojen mukaan tehnyt karjankasvattajasta nurmen kasvattajan. Tuotantoa kehitetään nyt nurmen ehdoilla.

”Aurinkoenergia on meillä ilmaiseksi käytössä. Pyrimme maksimoimaan yhteyttämisen ja varmistamaan, että laitumilla ei ole paljasta maata näkyvissä.”

EI VALMISTA RESEPTIÄ

Taloudellinen tulos tulee silti eläimistä. ”Taloudellinen emolehmä vieroittaa hyvällä laitumella ongelmitta vasikan, joka on puolet sen omasta elopainosta. Yli 300-kiloinen vasikka antaa myös loppukasvattajalle hyvät onnistumismahdollisuudet”.

Kun tarjolla on aina laadukasta laidunnurmea, vasikat kasvavat hyvin emon alla ja oppivat nopeasti märehittäjiksi. Pitkää, karkeaa kasvustoa ne eivät pysty käyttämään hyväkseen.

Laidunkauden suunnittelu alkaa varhain keväällä. Jahkola lähtee kiertämään laitumilla heti kun lumet

ovat sulaneet. Hän tarkistaa kasvustojen tilan, mahdollisen täydennyskylvöjen sekä aitojen korjaustarpeet.

”Valmista reseptiä laiduntamisen toteutukseen ei ole. Kasvustoja pitää seurata ja arvioida koko ajan, sillä kaikki eivät kasva samalla tavalla ja sääolosuhteet vaihtelevat.”

VARTIN TYÖ PÄIVÄSSÄ

Laidunlohkot jaetaan nykyään syöttölohkoiksi, joiden koko vaihtelee noin puolesta hehtaarista yhteen. Luonnonlaitumilla päivän syöttöala on noin kaksi hehtaaria. Syksyn laidunala kasvattaa säilörehunurmien tulo mukaan laidunkiertoon.

Kerrallaan syötettävä ala vaihtelee kasvuston pituuden ja tiheyden, lohkon maalajin ja muiden olosuhteiden mukaan.

”Jos huomaa, että kasvusto meni liian lyhyeksi, aitaan seuraavaksi isomman alan. Kun laidunta ei syötetä liian kauan, se uusiutuu nopeammin ja pysyy tuotavana pitkään.”

Tuottokyvyn säilyminen on näkynyt laidunkauden pitenemisenä jopa parilla kuukaudella. Jos syksy ei ole liian sateinen, karja laiduntaa marraskuulle asti. Viime syksynä eläimet otettiin sisään jo lokakuussa, sillä märät nurmet olisivat kärsineet sorkkapaineen alla.

Päivälohkojen aitaamiseen Jahkola käyttää sähkölankaa ja kevyitä tolppia. Siirrettyään lauman uudelle lohkolle hän vetää valmiiksi seuraavan päivän aitalinjan. Edellispäivän lanka pitää eläimet poissa vasta syödyltä alueelta. Vesipiste ja kivennäiset siirtyvät eläinten mukana.

”Kun lauma tottuu pääsemään joka päivä uuteen nurmeen, se on tyytyväinen ja pysyy yhden langan takana. Siirron yhteydessä tarkkailen eläimiä ja kasvustoja. Aikaa menee päivittäin 15–30 minuuttia.”

Jahkola on huomannut sopivan laidunnuspaineen kurittavan myös rikkakasveja. Pienemmällä alueella eläimet eivät valikoi maistuvimpia kasveja, vaan kyytiä saavat nuoret ohdakkeet ja valvatitkin. ●

Jahkolan emolehmitilalla vasikoiden vieroituspainot ovat nousseet, laitumen tuotto on parantunut ja pitempi laidunkausi säästää noin kahden kuukauden säilörehut joka vuosi.

Kuva: Johanna Jahkola

TILA:
MTY Jahkola, Urjala

OMISTAJAT:
Johanna, Tommi ja Paavo Jahkola

ELÄINTUOTANTO:
32 hf-lehmää ja -hiehoa

NURMIALA:
60 ha viljeltyä nurmea/
laidunta, 15 ha
luonnonlaitumia

Kuva: Johanna Jahkola

PONTTA PORSAAANLIHALLE

Vähittäiskaupassa porsaanlihalla on merkittävä rooli makkaroissa ja leikkeleissä sekä raa'an lihan puolella kesän grillauksessa ja joulun kinkkuissa. Arkikäytössä porsaanliha on kuitenkin jäänyt jauhelihan ja broilerin jalkoihin, poikkeuksena pekoni, jonka suosio on viime aikoinakin vain kasvanut. Food service -kanavassa kirittävää on ravintoloissa, joiden kautta suosikkiannokset tai uudet ideat lyövät usein läpi vähittäiskauppaankin.

TEKSTI: MIKKO JÄRVINEN

VIIME LOKAKUUSSA tehdyn kyselytutkimuksen* mukaan porsaanlihaa syö useammin kuin kerran viikossa 28 prosenttia kuluttajista, kun broilerin- ja kalkkunanlihalla vastaava luku on 51 prosenttia. Porsaanliha saa toki tasoitusta leikkeleiden ja makkaroiden kautta, joissa porsaanlihan osuus on siipikarjanlihaa merkittävämpi. Leikkeleitä syö useamman kerran viikossa 59 prosenttia ja makkaraa vastaavasti 21 prosenttia kuluttajista.

Tutkimusten mukaan porsaanlihan vahvuuksia ovat sopivuus monenlaisiin ruokiin, maukkaus, turvallisuus, valmistamisen helppous ja kohtuuhintaisuus. Haastealueina koetaan terveellisyys ja ekologisuus.

MONIPUOLINEN, HERKULLINEN JA VASTUULLINEN PORSAAANLIHA

HKScan on vuoden 2021 aikana aloittamassa pitkäkestoista Pontta Porsaanlihalle -kampanjaa, jonka tavoitteena on nostaa porsaanlihan roolia monipuolisena, herkullisena ja vastuullisesti

tuotettuna raaka-aineena. Kampanja on suunnattu sekä koti- että ammattikeittiöille.

Kuluttajille kampanja näkyy muun muassa sosiaalisessa mediassa ideoina, tarinoina ja resepteinä, vastuullisuutta ja ravitsemusta unohtamatta. Vuoden aikana luvassa on myös uusia porsaanlihatuotteita. Ammattikeittiöille keskeisinä teemoina ovat vastuullisuus ja ravitsemus, mutta ennen kaikkea vinkit ja reseptit monipuolisesta porsaanlihasta.

Reseptien teemoina on muun muassa *sunday roast* -viikonlopun paistikulttuurin elvyttäminen, klassikkoleikkeet ja *street food* eli katukeittiö. Teemoja ja niiden reseptejä on suunniteltu yhteistyössä Tampereen Huber- ja Bertha-ravintoloiden lihaspesialistien Mika Roiton ja Pekka Salmelan kanssa. Herrojen yritys on osuvasti nimeltään Veljekset Ponteva Oy. Kuluttajamarkkinoinnissa hyödynnämme myös HK-merkin uuden brändikasvon, Kape Aihisen vinkkejä porsaanlihalle.

*Lihan kulutusta ohjaavat tekijät 2020 - Kantar TNS Agri Oy

PAISTETTUA PORSAA KASSLERIA, HERKKUSIENIÄ JA BALSAMICOA

(4 annosta)

- 1 KPL HK RYPSIPORSAS®
KASSLER N. 900 G
- 1 PORKKANA
- 1 ISO SIPULI
- 1/2 DL VÄKEVÄÄ
AMERIKKALAISTYYLISTÄ
SINAPPIA
- 1 DL HIENONNETTUJA
VIHREITÄ YRTTEJÄ,
KORIANTERIA, PERSILJAA,
TIMJAMIA
- 3 RKL OLIIVIÖLJYÄ
- 2 RKL SUOLAA
- LISÄKSI:
- 200 G HERKKUSIENIÄ
- 1 RKL VOITA
- LORAUS RYPSIÖLJYÄ
- 4 VALKOSIPULIN KYNTTÄ
RAASTETTUNA
- 3 OKSAA TUORETTA TIMJAMIA
- 1/2 DL BALSAMIVIINIETIKKAA
- SUOLAA, MUSTAPIPPURIA

Valmistusohje (n. 5 h)

Ruskista kassler pienessä määrässä rypsiöljyä paistinpannalla. Kuori porkkana sekä sipuli ja leikkaa ne neljään osaan. Aseta kassler vuokaan. Lisää mukaan kasvikset, suola, mausteet sekä yrtit. Lisää vettä, kunnes liha peittyy juuri ja juuri. Peitä vuoka foliolla. Lämmitä uuni 150-asteiseksi ja hauduta lihaa 5 tuntia. Valuta liemi. Sekoita sinappi, yrtit ja öljy keskenään sakeaksi tahnaksi. Sivele tahna lihan pintaan ja käytä kuumassa 220-asteisessa uunissa noin 5 minuuttia. Leikkaa viipaleiksi.

Viipaloi ja ruskista herkkusienet voi-rypsiöljyseoksessa valkosipulin kanssa. Lisää joukkoon riivittyä timjamia ja mausta lopuksi balsamiviinietikalla. Annostele paistos liemineen kuuman lihan pinnalle.

Lisää herkullisia reseptejä porsaanlihasta osoitteessa: www.hk.fi/reseptit/

Uutuustuotteilla kohti kevättä

Kevään uutudet vastaavat helpon ruoanlaiton ja vastuullisten valintojen kasvavaan kysyntään - herkullista makua unohtamatta.

Suosikkipizzan täytteet yhdestä pussista

HK® PizzaTOP Bolognese sisältää kypsää maustettua liharouhetta suomalaisesta porsaan- ja naudanlihasta. Makua ja mehevyttä tuo savupekonikuutiot ja erillinen BBO-kastike. HK® PizzaTOP Havaiji sisältää kotimaisen pizzasuosikin ainekset: kinkkua lastuiksi vuoltuna ja pieneksi kuutioitua ananasta. HK® PizzaTOP Kebab on kypsä käyttövalmis kebablastu herkkupizzan täytteeksi. Mukana tulinen kastike.

Kariniemen® kypsät arjen helpottajat

Kariniemen® tuo markkinoille kaksi valmiiksi paistettua, kypsää kanasuikaletta: Kariniemen® Kananpojan Uunipaahdettu suikale ja Kariniemen® Kananpojan Fajitas suikale. Käyttövalmiit kanasuikalet sopivat salaattiin, pastaan ja erilaisiin texmex-ruokiin. Herkullinen paahdo antaa makua ja mureutta.

Maku, mureus ja lumo

Tamminen® Dry Aged -tuotteiden pitkä raakakypsytyks antaa pihveille ainutlaatuisen mureuden sekä aidon, vivahteikkaan aromin. Klassikkopihvi, luuton Rotukarja naudan Rib Eye Steak (350 g) leikataan käsityönä rotukarjan fileeselän etuosasta, sisältäen ulkofileen sydänosion. Niin ikään luuton Rotukarja naudan New York Strip Steak (300 g) -klassikkopihvi leikataan rotukarjan ulkofileestä. New York Strip Steak sisältää mehukkuutta korostavan makurasvareunuksen.

Tutustu myös muihin kevään uutuuksiin osoitteissa hk.fi, kariniemen.fi & tamminen.fi

JARI LEIJA
Suomen liiketoiminnasta
vastaava johtaja,
HKScan Oyj

Myönteinen vire kehittämisessä

Vuosi 2020 oli kokonaisuutena poikkeuksellisen vaativa. Siihen löivät leimansa erittäin vakava ja edelleen jatkuva koronapandemia sekä Euroopassa ilmenneet eläintaudit, kuten Saksassa syyskuussa todettu afrikkalainen sikarutto ja loppuvuonna Tanskasta löydetty lintuinfluenssa.

KORONAPANDEMIAN aiheuttamat muutokset näkyivät vuonna 2020 selvästi HKScanin keskeisissä myyntikanavissa sekä myynnin rakenteessa. Ruoan vähittäiskauppamyynni kasvoi selvästi ruoanlaiton keskittyessä koteihin. Ruoan verkkokauppa ja toimitukset suoraan kuluttajien koteihin kasvoivat myös ja olivat selvästi korkeammalla tasolla kuin ennen pandemiaa.

Kotimaisen lihan osuus kulutuksesta ja yhtiön omien brändituotteiden suosio vähittäiskaupassa kasvoivat. Tämä kertoo siitä, että koronapandemia on lisännyt kuluttajien tietoisuutta kotimaisen ruoan ja ruokaturvan merkityksestä sekä vahvistanut paikallisen alkutuotannon arvostusta.

Siipikarjanlihan kulutus oli voimakkaassa kasvussa ja sen ennakoidaan jatkuvan vahvana myös tulevaisuudessa. Naudan- ja sianlihassa sekä lihavalmisteeissa myyntimme vahvistui erityisesti vähittäiskaupan brändituotteissa. Tavoitteenamme on edelleen parantaa asemaamme naudan- ja sianlihassa sekä lihavalmisteeissa edistyksellisen vastuullisuustyön, vahvan

brändiportfolion ja kumppaniverkoston tukemana. Edistimme asemaamme myös ateriakomponenteissa, millä on keskeinen merkitys liharaaka-aineen jalostusarvon kasvattamisessa.

Food service -kanavan myynti jatkui merkittävästi normaalia heikompana johtuen pandemiaan liittyvistä ravintola-, majoitus- ja matkailutoiminnan rajoituksista. Alkusyöksyllä nähty myynnin kasvu jäi lyhytaikaiseksi pandemian kiihdyttyä uudelleen.

PANDEMIAN SEURAUKSENA HINTOJEN VAIHTELU KANSAINVÄLISILLÄ LIHAMARKKINOILLA LISÄÄNTYI SELVÄSTI.

MUUTOKSET KANSAINVÄLISILLÄ LIHAMARKKINOILLA

Pandemian seurauksena hintojen vaihtelu kansainvälisillä lihamarkkinoilla lisääntyi selvästi. Food service -kanavan heikko kysyntä loi markkinoihin epätasapainoa Suomen ja

muiden kotimarkkinoidemme lisäksi koko Euroopassa ja HKScanin vientimarkkinoilla Aasiassa. Lisäksi Saksassa todettu afrikkalainen sikarutto laski selvästi sianlihan markkinahintaa Euroopassa, millä on välillinen vaikutus myös kotimaiseen hintatasoon.

Lautasellemme mahtuu sekä vastuullisesti tuotettua lihaa ja lihatuotteita että kasviperäisiä tuotteita sulassa sovussa.

Sianlihan vientimme Kiinaan kasvoi ja sikäläinen hintataso vahvistui hieman. Kiinan oma sianlihantuotanto on kasvussa, mutta ulkomaisen sianlihan kysyntä on edelleen hyvällä tasolla.

RAUMAN TEURASTAMOINVESTOINTI LOPPUSUORALLA

Toimintamme Raumalla on edistynyt, mutta kokonaisuutena emme viime vuonna päässeet tavoitteen mukaiselle tasolle. Raumalla alkuvuonna toteutettu investointi tuotantoprosessin alkupäähän parantaa merkittävästi raaka-ainesantoa, tuottavuutta ja toiminnan luotettavuutta, jota tarvitsemme varmistaaksemme kapasiteetin riittävyyden tulevaisuudessa. Investointi mahdollistaa teurastusprosessin käsittelykapasiteetin kasvamisen noin 20 prosentilla ja raaka-ainesannon paranemisen noin 10 prosentilla.

Investointi on meille erittäin tärkeä. Sen avulla pystymme osaltamme varmistaamaan, että siipikarjanlihan omavaraisuusaste Suomessa pysyy korkealla myös tulevaisuudessa.

Tätä kirjoittaessani valmistaudumme tekemään investoinnin osalta viimeisiä laiteasennuksia. Projekti on edennyt hyvin ja odotuksemme ovat korkealla. Haluankin jo tässä yhteydessä kiittää kaikkia teitä, jotka olette olleet mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa tätä vaativaa investointiprojektia. Olemme tarvinnut siinä kaikkien ketjussamme toimivien apua, jotta asiakastoimitukset on saatu laiteasennusten aikana turvattua.

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN JATKUU

HKScanin strategisena tavoitteena on kasvaa monipuoliseksi ruokataloksi. Edustamme ruokademokratiaa ilman vastakkainasettelua. Lautasellemme mahtuu sekä vastuullisesti tuotettua lihaa ja lihatuotteita että kasviperäisiä tuotteita sulassa sovussa. Kumppanuudet tarjoavat meille mahdollisuuden strategian ketterään toteuttamiseen.

Koronapandemiaan liittyvien poikkeusolojen edelleen jatkuessa haluan kannustaa pitämään erityistä huolta omasta jaksamisesta ja lähipiiriin hyvinvoinnista. Emme edelleenkään saa antaa periksi.

Toivotan keväturingon myötä uutta voimaa jatkaa vastuullista työtä, jolla turvataan ruokaketjumme toimijoiden terveyttä ja varmistetaan toiminnan jatkuvuus! ●

HKScan haluaa tehdä elämästä maistuvampaa – tänään ja huomenna, sekä tarjota vastuullisesti tuotettua ja herkullista ruokaa kuluttajien monenlaisiin ruokaketkiin arjessa ja juhlassa.

YHTEISELLÄ MATKALLA KOHTI HIILINEUTRAALIA RUOANTUOTANTOA

HKScanin tavoitteena on yhtiön oman teollisen tuotannon hiilineutraalius vuoden 2025 loppuun mennessä ja koko maataloilta kuluttajille ulottuvan ruokaketjun hiilineutraalius viimeistään vuoden 2040 loppuun mennessä. Ruokaketjun hiilineutraaliudella luodaan edellytyksiä sopimustuottajien tulevaisuuden kilpailukyvyille ja sille, että kuluttajat voivat nauttia vastuullisesti tuotetuista lihatuotteista hyvällä omallatunnolla osana monipuolista ruokavaliota.

TEKSTI: SANNA HAANPÄÄ-LIUKKO

HKSCANIN TAVOITTEEKSEEN asettaman ruokaketjun hiilineutraaliuden saavuttaminen edellyttää sekä päästöjen merkittävää vähentämistä että hiilinielujen lisäämistä yhdessä sopimustuottajien ja muiden kumppaneiden kanssa. Tähän tähdätään ja työtä johdetaan yhtiön Zero Carbon -ilmastosuunnitelman avulla.

Zero Carbon -ilmastosuunnitelma on keskeinen osa HKScanin vastuullisuustyötä ja liiketoiminnan johtamista. Suunnitelma kertoo, millä toimenpiteillä yhtiö tavoittelee hiilineutraaliutta yhdessä sopimustuottajien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Ohjelman käynnistysvaiheessa HKScan on selvittänyt koko ruokaketjun päästöt, jotta toimenpiteet voidaan suunnata ilmasto-vaikutuksiltaan merkittävimpiin kohteisiin. Laskelmien mukaan yhtiön omassa teollisessa tuotannossa erityisen merkitykselliseksi nousevat energiaratkaisut. Alkutuotannossa keskiössä ovat rehuntuotanto, peltoviljely sekä lannan kiertotalouskäyttö.

ENERGIARATKAISUT MERKITTÄVIN TAPA VÄHENTÄÄ OMAN TUOTANNON PÄÄSTÖJÄ

Oman tuotannon päästöillä tarkoitetaan HKScanin tuotannosta aiheutuvia päästöjä, joita syntyy esimerkiksi tuotantolaitosten prosesseista, lämmityksestä ja jäädytyksestä sekä työmatkoista. Niiden osuus on noin viisi prosenttia yhtiön ruokaketjun aiheuttamista päästöistä.

HKScan on tehnyt jo pitkään määrätietoista työtä ympäristö- ja muissa vastuullisuusasioissa. Yhtiö on esimerkiksi vähentänyt viime vuosien aikana teollisen tuotantonsa päästöjä yli 70 prosenttia, kun se on siirtynyt käyttämään uusiutuvaa sähköä kaikissa tuotantolaitoksissaan sekä parantanut systemaattisesti energiatehokkuuttaan. Yhtiö ottaa lisäksi huomioon ilmastokysymykset kaikissa investointipäätöksissään. Tärkeässä roolissa osana ilmastosuunnitelmaa on niin ikään pakkausten hiilijalanjäljen merkittävä pienentäminen.

REHUNTUOTANNON ILMASTOVAIKUTUSTEN PIENENTÄMINEN ON LISTALLA ENSIMMÄISENÄ

Myös HKScanin sopimustuotantotiloilla on jo useita vuosia tehty paljon työtä ilmasto-vaikutusten vähentämiseksi, kuten esimerkiksi lisätty lannan kiertotalouskäyttöä, otettu käyttöön aurinkoenergiaa ja edistetty rehuntuotannon resurssitehokkuutta.

Zero Carbon -ilmastosuunnitelmassa alkutuotannon toimenpiteiden kohteiksi on tunnistettu erityisesti rehuntuotannon ja maankäytöstä aiheutuvien päästöjen pienentäminen. Peltoviljelyn resurssitehokkuuden ja hiilensidonnan edistäminen ovat toimien keskiössä.

Ilmastosuunnitelman toteuttamisen ensimmäisinä vuosina HKScan aikoo yhteistyössä sopimustuottajien kanssa pienentää erityisesti rehuntuo-

tannon ilmasto-vaikutuksia. Tavoitteeseen pyritään optimoimalla lannoitteiden ja muiden tuotantopainosten käyttöä, kehittämällä edellytyksiä lannan tehokkaammalle kiertotalouskäytölle ja edistämällä peltojen hiilensidontaa.

Sopimustiloilla on merkittäviä mahdollisuuksia hiilensidonnan lisäämiseen erityisesti peltoviljelyssä. Kasvilajivalinnoilla ja viljelymenetelmillä on merkittävä rooli peltojen hiilensidonnassa. Agrofood Ecosystem® -hankkeessa yhtiö kehittää sopimustuottajiansa ja muiden kumppaniensa kanssa tapoja, joilla peltojen hiilinielua voidaan mitata ja lisätä. Lisäksi HKScan selvittää mahdollisuuksia sopimustuottajien metsien hiilensidonnan lisäämiseen.

YHTEISELLÄ MATKALLA

Yhteistyöllä sopimustuottajien kanssa on HKScanissa pitkät perinteet. Muuttuvassa maailmassa on ollut tärkeää kehittää yhteistyötä siten, että se on aina parhaalla tavalla tuonut kilpailuetua tuottajille. Seuraava askel kohti tulevaisuuden varmistamista on siirtyä vähitellen uuteen kehitysvaiheeseen ja tuoda vastuullisuustyö aiempaakin tiiviimmäksi osaksi yhteistyötä.

Muuttuvassa maailmassa on ollut tärkeää kehittää yhteistyötä siten, että se on aina parhaalla tavalla tuonut kilpailuetua tuottajille.

HKScan on sitoutunut vastuullisen, paikallisen ruoantuotannon edistämiseen ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen koko ruokaketjussa. Onnistuminen tässä edellyttää tiivistä yhteistyötä sopimustuottajien, yritysten, yhteiskunnan ja eri asiantuntijoiden välillä. HKScan haluaa ilmastotyöllään kantaa oman vastuunsa ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja etsiä yhdessä yhteistyötahojensa kanssa vastauksia kysymyksiin, jotka ovat vielä avoinna - yhteisellä matkalla kohti hiilineutraaliutta. ●

Tavoitteenamme on luoda pysyviä ilmastoystävällisempiä toimintamalleja yhteistyössä sopimustuottajiemme ja muiden kumppaniemme kanssa.

KIMMO HAAPANEN
Pyhäjärvi-instituutti

Q&A

KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA

MITEN SIKALOIDEN OLOSUHDEVAATIMUKSET OVAT MUUTTUMASSA JA MITÄ APUA TILOILLE ON TARJOLLA?

Hyvinvoiva Possu -hankkeen kehittämiskyselyn tulosten mukaan sikatiloilla tuotanto jatkuu tasaisena lähivuodet. Sikaloiden peruskorjauksissa ja laajennuksissa selkeä tavoite on sikojen hyvinvoinnin parantaminen.

HYVINVOIVA POSSU -hanke lähetti elokuun lopussa sikatiloille kehittämiskyselyn, jolla kartoitettiin tuottajien eläinmääriä vuosille 2024 ja 2027. Eläinsuojeluasetuksen siirtymäajat kasvatuskarsinoiden pinta-aloissa, porsituskarsinoiden ja kasvatuskarsinoiden ritilän osuudessa ja joutilaspihatoiden vapaan pinta-alan laskentatavassa päättyvät tuolloin.

Tuottajilla on selkeä tavoite jatkaa tuotantoa varsin tasaisena, vaikka lopettajakin on. Vastausten perusteella emakkomäärä on vuonna 2025 sama kuin tällä hetkellä. Vuonna 2028 emakoita olisi viisi prosenttia nykyistä vähemmän.

Lihasikaloissa eläinpaikat näyttävät vähentyvän vuoteen 2025 mennessä 13 prosenttia. Useissa sikaloissa pitää ottaa yksi sika pois jokaisesta karsinasta, jotta eläinsuojeluasetuksen pinta-alavaatimus täyttyy. Lihasikatiloista 12 ilmoittaa lopettavansa sikojen kasvatuksen ennen vuotta 2025. Tuotantokapasiteetin tasapainon säilyttämiseksi lihasikaloiden laajennusinvestointeja tarvitaan.

Kyselyyn vastasivat lähes kaikki HKScanin sopimustuottajat. Lihasikatiloja oli 136 ja porsas- tai yhdistelmätiloja 90.

KEHITTÄMISEEN TILAKOHTAISTA NEUVONTAA
Tilakohtainen kehittämisneuvonta on tärkein

Hyvinvoiva Possu -hanke on osa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa. Hanketta rahoittavat Varsinais-Suomen, Satakunnan ja Hämeen ely-keskukset. Pyhäjärvi-instituutti toimii toteuttajana Hyvinvoiva Possu -hankkeessa, jonka asiantuntijana on Kimmo Haapanen, kimmo.haapanen@pji.fi, 0400 831288

asia Hyvinvoiva Possu -hankkeen toteutuksessa. Kehittämiskyselyn kautta saimme yhteydenotto-pyynnön 34 tilalta.

Sikaloiden kehittämissuunnitelmia tehdään jatkuvasti hankkeen toteutuksen aikana vuoden 2022 loppuun saakka. Sikalan peruskorjauksen tai laajennuksen luonnoskuvien piirtäminen yhdessä sovitun mukaisesti kuuluu kehittämissuunnitelmiin yhtenä osana.

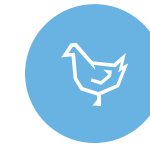
Kehittämisen selkeä tavoite on parantaa sikojen hyvinvointia, ja erityisen selvästi tämä näkyy porsitusolosuhteissa. Kaikki uudet ja peruskorjatut porsitusosastot varustetaan vapaaporsituskarsinoilla. Näissä emakon on helppo toteuttaa lajinmukaista käyttäytymistä myös porsimisjaksoilla.

Tiineytys- ja joutilasosastoilla käytetään aikaisempaa isompia karsina-aloja emakkoa kohti, jolloin liikkuminen on runsaampaa. Porsaiden välikasvatuksessa käytetään hyväksi havaittuja kaksi-ilmastokarsinoita, ja karsina-alaa on possua kohti aikaisempaa enemmän (yli 0,4 m²/possu).

Lihasikakarsinoihin on viime aikoina rakennettu ritilää molempiin päihin ja umpinainen makuualue on keskellä karsinaa. Tämä karsinatyyppi ja aikaisempaa isompi pinta-ala (yli 1,0 m²/sika) parantavat merkittävästi karsinan puhtautta ja sikojen hyvinvointia. ●

25

KOLUMNNI

PIHAPIIRIT KUNTOON - HAITTAELÄIMET KURIIN

PIHAPIIRIN SIISTIMINEN on tehokas ja edullinen tapa parantaa tilan tautisuojausta. Tautisuojaus tulisi nähdä oman yritystoiminnan turvaamisena, koska tautitapausten sattuessa omalle kohdalle ovat taloudelliset vaikutukset merkittäviä.

Tilojen tautisuojauksesta puhutaan nykyään paljon ja syystä. Suomalaisen kotieläinten hyvä terveystilanne ei ole itsestään selvyyttä, vaan sen eteen tulee jatkuvasti tehdä töitä. Haittaeläintorjunta on ajoittainen haaste jokaisella kotieläintilalla.

Haittaeläimet ovat merkittävä salmonellariski tiloille. Viimeaikaisista salmonellatapausten sika-, siipikarja- kuin nautatiloillakin suurimmassa osassa tartunnan levittäjäksi on epäilty jyrjsijöitä tai lintuja. Salmonellatartunta on suuri taloudellinen riski jokaiselle kotieläintilalle, joten haittaeläinten torjunnasta tulee huolehtia.

Salmonellan lisäksi haittaeläimet voivat levittää muitakin eläintauteja, kuten luonnonlintuinfluenssaa siipikarjaan ja jyrjsijät sikadysenteriaa sikoihin.

Onnistunut haittaeläinten torjunta lähtee ennaltaehkäisystä. Tilojen pihapiiriin ja eläinsuojien sisälle haittaeläimiä houkuttelevat helppo ravinto ja lämpö sekä suojaosat pesä- ja piilopaikat.

Jyrjsijät ovat arkoja eläimiä, jotka tarvitsevat sopivia piilopaikkoja viihtyäkseen. Tilojen pihapiiriin helposti kertyvä roju

tarjoaa erinomaisen elinympäristön jyrjsijöille. Siksi kaikkien rakennusten seinien tulisi olla vapaita kasvilisuudesta ja tavaroista vähintään kahden metrin matkalta.

Rakennusten tulee olla ehjiä ja tiiviitä siten, että jyrjsijät eivät pääse helposti sisälle. Kaikki ilmanottoaukot tulee suojata verkoilla, jotka estävät luonnonlintujen ja jyrjsijöiden pääsyn rakennuksiin sisälle.

Jyrjsijöille ja linnuille ei saa olla helposti tarjolla ruokaa. Kaikki rehut tulee säilyttää suljetusti ja levinneet rehujäämät siivota välittömästi. Roskat säilytetään suljetuissa roska-astioissa ennen pois vientiä.

Siisti pihapiiri ei tarjoa piilopaikkoja hiirille ja rotille, ja siellä on myös helpompi havaita niiden jäljet. Haittaeläinten esiintymistä tuleekin seurata jatkuvasti. Eri-tyistä tarkkaavaisuutta tarvitaan syksyisin, kun hiiret ja rotat lähtevät etsimään lämpöä ja ravintoa. Torjuntatoimiin tulee ryhtyä tarvittaessa välittömästi.

Toimiva haittaeläintorjunta on jokaisen tilan toiminnan turvaamisen edellytys. Kun haittaeläimille ei ole pihapiirissä tarjolla ruokaa ja piilopaikkoja, on riski niiden esiintymiselle pienempi ja tehdyt torjuntatoimenpiteet tehokkaampia. ●

Kati Näsärö
Projektipäällikkö, eläinlääkäri
Suojaa SiKana -hanke

Kuva: Antti Puuri

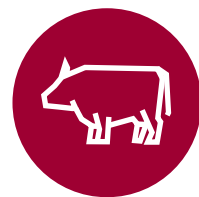

Kuva: Miia Kivistö

Kuva: Antti Puuri

Laitumella lehmät pystyvät parhaiten toteuttamaan lajinmukaista käyttäytymistään, ja niiden jalkaterveys ja lihaskunto hyötyvät pehmeästä alustasta ja runsaasta liikunnasta. Hyvin suunniteltu laidunkierto pitää nurmen kasvavana pitkälle syksyyn.

Laidun tarjoaa puitteet karjan hyvinvoinnille

Laidunnuksesta on hyötyä niin lypsykarjan kuin emolehmiensäkin hyvinvoinnille ja korkeammille tuotantotuloksille. Se vaikuttaa positiivisesti myös hiilensidontaan. Rotaatiolaidunnus onkin yksi hiiliviljelyssä käytetyistä menetelmistä.

TEKSTI: RIIKKA LEHTINEN

EMOLEHMÄKARJOISSA on tehokkaan rotaatiolaidunnuksen avulla saavutettu korkeampia vieroituspaikkoja. Lypsykarjoissa on löydetty yhteys laidunnuksen ja eläinten paremman jalkaterveyden sekä lihaskunnan väliltä.

Lisäksi laidunrehu on usein koneellisesti korjattua rehua edullisempaa, sillä laiduntaessaan eläimet korjaavat sadon itse sekä samalla levittävät lannan luonnollisesti.

Laidunnuksen onnistumiseen vaikuttaa suunnittelu, laidunkierto, laidunkasvusto sekä vallitsevat olosuhteet.

Suurimmat haasteet tulevat usein sääoloista sekä maan kasvukunnosta.

Kosteissa olosuhteissa nurmikasvusto sotkeentuu herkästi, maanpinta tiivistyy ja näiden seurauksena kasvuston tiheys harvenee. Kuivissa oloissa taas veden imeytyminen maaperään heikkenee sekä eroosio kasvaa. Suomessa kasvuolosuhteet ovat usein kosteat, mutta viime vuosina on haasteena ollut myös kuivuutta.

UUDELLE LOHKOLLE SIIRTO AJOISSA

Hyvin suunniteltu laidunkierto on puoliksi toteutettu.

Tavoitteena on pitää kasvuston tuotantopotentiaali samalla tasolla tai jopa nostaa sitä. Suunnittelussa huomioidaan eri-ikäisten ja eri tuotosvaiheissa olevien eläinten ravinnontarve. Syöttöaika ja pinta-ala sopeutetaan eläinmäärän ja laidunkasvuston laadun mukaan. Kierrossa on tärkeää jättää kasvustolle syötön jälkeen riittävän pitkä lepojakso. Alkukesästä nurmi kasvaa nopeammin ja kasvu hidastuu kohti loppukesää, jolloin lepojaksoja tulee pidentää ylilaidunnuksen välttämiseksi.

Ylilaidunnuksen jälkeen nurmen jälkikasvun käynnistymiseen voi mennä useita viikkoja, eikä liian lyhyeksi syötetty alue kasva välttämättä uudelleen syöntikelpoiseksi samana kesänä. Loppukesästä ylilaidunnettu kasvusto lähtee hitaammin kasvuun seuraavana keväänä kuin laidun, jonka syöttö on lopetettu oikeaan aikaan.

Lisäksi lyhyeksi laidunnetussa kasvustossa eläimet nyhtävät nurmea läheltä maan pintaa, jossa viihtyvät myös erilaiset loiset ja pieneliöt. Tällöin niillä on suurempi riski päätyä eläimen elimistöön.

LAIUNSEOKSEEN PALJON LAJEJA

Ylilaidunnuksen vastakohta on alilaidunnus. Jos laidunlohkoja ei ehditä syöttämään ajoissa, nopeasti kasvavat nurmet ehtivät korsiintua. Karkeaksi ja pitkäksi kasvanut heinä vie laitumen satopotentiaalia, sillä se jää syömättä. Lisäksi pitkät ja karkeat heinät, kuten ruokonata, muodostavat herkästi mättäitä.

Suurin riski alilaidunnukselle on alkukesästä. Puhdistusniitto toimii lääkkeeksi korsiintuneelle kasvustolle, mutta nurmen jälkikasvukyvyyn säilyttämiseksi niittokorkeus on pidettävä maltillisena.

RAIKASTA VETTÄ LAITUMELLE

ELÄIMET TARVITSEVAT laitumella riittävästi raikasta ja puhdasta vettä. Hellekeleillä niiden veden tarve kasvaa entisestään. Juottopaikan voi järjestää monin eri tavoin, kuten esimerkiksi siirrettävällä juoma-altaalla tai kiinteällä putkistolla ja vesiautomaatilla. Tärkeää on kuitenkin ottaa huomioon, että etäisyys vesipisteelle tulee olla korkeintaan 250 metriä.

Lehmät ovat etenkin kuumalla säällä laiskoja kulkemaan, jos juottopaikalle on liikaa matkaa. Tällöin niiden syönti tai vedensaanti voi kärsiä, joka vaikuttaa heikentävästi tuotokseen.

Juottopaikka on herkkä tallaantumaa. Nurmikasvusto kärsii ja juomapaikan ympäristö muuttuu herkästi liejuksi. Yksi keino sen välttämiseksi on siirtää juomapistettä eläinten mukana syöntilohkolta toiselle.

Monet sijoittavat myös laidunkaudella vapaasti tarjottavat kivennäiset lähelle juottopaikkaa. Näin ne ovat helposti eläinten löydettävissä, ja kivennäisastian täyttötarpeen näkee samalla kun vesipistettä tarkistetaan.

Monipuolisilla kasvilaji- ja lajikevalinnoilla pystytään vaikuttamaan laidunkauden onnistumiseen sääolosuhteista riippumatta. Kun nurmessa toiset lajit sietävät kuivuutta ja toiset taas pärjäävät märissä olosuhteissa, saadaan tarjolle maittavaa laidunta kaikkiin olosuhteisiin.

Nurmikasvilajien ja -lajikkeiden kasvurytmin tuntemisesta on myös hyötyä. Erityisesti laidunnaville vasikoille on tärkeää, että tuoretta nurmea on tarjolla myös loppukesästä. Eri nurmilajikkeet tukevat toisiaan laidunrehussa.

LIIKUNTAA JA KAVERISUHTEITA

Laitumella naudat pystyvät parhaiten toteuttamaan lajinomaista käyttäytymistään. Laumahierarkian mukaisesti ylempiarvoiset eläimet täyttävät tarpeensa ennen alempiarvoisia. Laitumella riittää tilaa, jolloin alempiarvoiset eläimet voivat välttää konflikteja hierarkiassa ylempänä olevien lauman jäsenten kanssa. Laidun tarjoaa myös hyvän ympäristön eläimille hoitaa keskinäisiä kaverisuhteitaan.

Eläimet liikkuvat laitumella reilusti enemmän kuin navetassa, mikä kohentaa eläinten kuntoa ja vahvistaa lihaksia. Puhdas ja mukavan pehmeä laidunnurmi tarjoaa eläinten jaloille taukoa navettaolosuhteista. Laidun parantaa nautojen hedelmällisyyttä sekä kesällä lisääntyneen valon seurauksena eläinten kiimat näkyvät paremmin.

Hellejaksot saattavat haastaa laiduntavien eläinten hyvinvoinnin. Karjan tulee päästä suojaan paahतालalta auringolta esimerkiksi metsäpaltojen ja -saarekkeiden tarjoamiin varjoihin. ●

Sukutilan toiminta siirtyi Victor Wässmanille viime vuodenvaihteessa. Porsastuotannon sekä luomu- ja perinteisen viljelyn yhdistelmä tarjoaa hänen mukaansa runsaasti mahdollisuuksia uusien toimintatapojen kokeilemiseen.

AVOIMUUS UUDELLE vie nuorta tuottajaa eteenpäin

Tuore porsastuotantotilallinen Victor Wässman on innokas oppimaan uutta ja utelias kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoisia toimintatapoja sekä viljelijänä että eläintuottajana. Osallistuminen HKScanin nuorille tuottajille suunnattuun koulutusohjelmaan on hänelle yksi tapa saada uutta tietoa ja näkökulmia oman toiminnan kehittämiseen.

TEKSTI: SANNA HAANPÄÄ-LIUKKO KUVAT: WÄSSMANIN TILA

TILAN TÖIDEN tekeminen yhdessä isän kanssa sai nuoren ruotsalaisen porsastuotantotilallisen, **Victor Wässmanin**, päättämään jo varhain, että maanviljelijän ammatti on häntä varten. Kuudetta sukupolvea kotitilaansa hoitava Wässman otti tilan toiminnan haltuunsa viime vuodenvaihteessa. Perinteet eivät kuitenkaan varsinaisesti velvoittaneet, vaan oma vahva halu alalle ratkaisi.

”Arvostan työssäni erityisesti vapaudentunnetta ja monipuolisuutta – siihen sisältyy esimerkiksi eläimistä huolehtimista, maanviljelyä ja talousasioita.

Toki vapauden mukana tulee myös vastuu toiminnan kannattavuudesta, mikä ei aina ole helppoa, sillä myös hallittuja riskejä on oltava valmis ottamaan”, Wässman toteaa.

Varmuutta tilanhoitoon 32-vuotiaalle Wässmanille tuovat jo nuorena tilan töissä saatu kokemus ja alan opinnot eli maatilan johtamiseen valmiudet antava koulutus.

Tillingessä Enköpingin ulkopuolella asuvan Wässmanin arjen jakavat toistaiseksi avopuoliso ja kaksivuotias poika – uutta perheenjäsentä odotetaan syntyväksi

”Koulutus erottui edukseen erittäin hyvin laaditun ohjelman ja tasokkaiden kouluttajien takia.”

kevään kynnyksellä. Maatilan töistä Wässman irrottautuu metsästämisellä ja luonnosta ja ulkoilmaelämästä nauttimalla.

TILALLA YHDISTYVÄT PORSASTUOTANTO SEKÄ LUOMU- JA PERINTEINEN VILJELY

Porsastuotannon aloitti tosissaan jo Viktor Wässmanin isä nelisenkymmentä vuotta sitten. Tällä hetkellä tilalla on 380 emakkoa ja myyntiin saadaan vuosittain noin 9500 porsasta.

Viljelyssä on 470 hehtaaria, josta 210 hehtaaria on luomuviljeltyä. Luomuna tilalla viljellään muun muassa nurmisiementä, rapsia ja kauraa, kun taas perinteisesti viljellyillä aloilla kasvatetaan pääosin rehuohraa, vehnää ja härkäpapua.

Tilan töissä on mukana kolme ulkopuolista työntekijää, ja Wässmanin mukaan työntekijöiden määrää on tarpeen kasvattaa lähitulevaisuudessa.

”Olen erittäin kiinnostunut oppimaan ja kokeilemaan uutta. Käytän viljelymenetelmänä osittain suorakylvöä ja pyrin siihen, että maata ei muokata syksyisin, vaan kylvän sen sijaan öljyretikkaa maata parantamaan.”

Myös emakoiden ruokinnassa Wässman testaa erilaisia rehuratkaisuja. Nyt kokeilussa on soijan korvaaminen härkäpavulla tiineysrehussa.

Porsastuotannon tulevaisuuden hän näkee pääosin valoisana – edellyttäen, että kuluttajat arvostavat jatkosakin lähellä vastuullisesti tuotettua, kotimaista lihaa.

HYVINVOIVAT ELÄIMET OVAT KAIKEN LÄHTÖKOHTA

Eläinten hyvinvointi on Wässmanin mukaan laadukkaana porsastuotannon avaintekijä. Eläinten hyvinvoinnista pyritään tilalla pitämään huolta erilaisten ennaltaehkäisevien toimien kautta, ettei vahinkoa pääsisi edes syntymään.

”Meillä on käytössä vapaaruokinta, mikä lisää eläinten rauhallisuutta ja tyytyväisyyttä. Rajoittamalla eläinten määrää pidämme huolta siitä, että emakoilla ja posuilla on riittävästi tilaa.”

Koska eläinten terveydestä halutaan pitää hyvää huolta kaikin tavoin ja välttää antibioottien käyttöä, Wässman tekee läheistä yhteistyötä eläinlääkärin kanssa. Lisäksi tilan jo suhteellisen vanhoja sikalarakennuksia huolletaan ja parannetaan jatkuvasti – viimeisimpiä toimia ovat olleet lämmitysjärjestelmän uusiminen ja lattioiden parantaminen.

UUSIA AJATUKSIA HKSCANIN KOULUTUKSESTA

Victor Wässman on mukana HKScanin nuorille lihan tuottajille suunnatussa HKScan Unga Köttbönder -koulutusohjelmassa, joka Suomessa tunnetaan nimellä Next

Generation. Laaja-alaisessa koulutuksessa käsitellään maatalouteen liittyvien aiheiden lisäksi myös taloutta, johtamista, viestintää ja digitalisaatiota.

Ensimmäinen HKScan Unga Köttbönder -koulutus käynnistyi Ruotsissa viime marraskuussa. Mukaan pääsi 25 nuorta, eteenpäin suuntautunutta tuottajaa nauta-, sika- ja lammastiloilta. Mikä sai Wässmanin hakeutumaan koulutukseen?

”Koulutus erottui edukseen erittäin hyvin laaditun ohjelman ja tasokkaiden kouluttajien takia. Meillä on nyt ollut yksi virtuaalitapaaminen ja täytyy sanoa, että koulutus on todella korkeatasoinen. Lähdin hakemaan tuoretta tietoa ja uusia ajatuksia oman toiminnan kehittämiseen ja mielestäni olen niitä jo saanutkin.”

Koulutusohjelma jatkuu kevään ja kesän aikana ja toteutetaan näillä näkymin tuolloinkin virtuaalisena. Tämä onkin ainoa asia, joka Wässmanin mielestä on harmillinen – verkottuminen ja ajatustenvaihto muiden nuorten lihantuottajien kanssa jää vaillinaiseksi yhteisiin tapaamisiin verrattuna. ●

Nuorena vitsa väännetään. Wässmanin kaksivuotias poika on päässyt isänsä kanssa tutustumaan tilan eläinasukkeihin.

Teemu Tuuliniemi

Tero, Antti ja Mari Toivonen

Juha ja Jaana Muuvila

HKSCANIN VUODEN TUOTTAJIEN TYÖSSÄ KOROSTUU VASTUULLISUUS

HKScan palkitsi Vuoden tuottajia sekä ympäristösankarin tuottajaseminaarissa 11.2.

VUODEN nautatuottajana palkittiin Teemu Tuuliniemi Karvialta. Tuuliniemi kasvattaa maitorotuisia vasikoita kahden viikon iästä vajaaseen puoleen vuoteen. "Tuuliniemen tila on osoitus siitä, että kun motivaatio on kunnossa, osuu se jalka lankulle. Eläinten hyvinvointi ja sitä kautta myös tuotantotulokset ovat ensiluokkaisella tasolla", kertoo naudan hankinta- ja kehityspäällikkö Sami-Jussi Talpila.

Vuoden sikatuottajana palkittiin Juho Aula, joka on kehittänyt esimerkkisesti porsaanlaatua tilallaan. Aulalla on Laitilan kupeessa 90 emakon porsastila.

"Vaikka Juho on vasta 2,5 vuotta pitänyt tilaansa, on jo nähtävissä hänen kykynsä johtaa ja kehittää tilaa eteenpäin. Siirtymä kolmen viikon ryhmäporsitukseen on tuonut mukanaan

tasalaatuisemmat porsaat", kertoo sian hankinta- ja kehityspäällikkö Olli Paakkala.

Vuoden broilerituottajina palkittiin Jaana ja Juha Muuvila Eurasta. Tilalla on pitkät perinteet hyvistä tuotannon tunnusluvuista, lintujen lastausolosuhteet ovat aina kunnossa ja Biocheck-kartoitus hoidettu.

"Isäntäparin tekemisissä korostuu vastuullisuus, mitataanpa sitä lintujen hyvinvoinnilla tai ilmasto- ja ympäristöasioilla", kiittää Jarmo Seikola, joka vastaa broilerin hankinnasta ja kehityksestä.

Vuoden ympäristösankari -palkinto luovutettiin Salmensuun Tila Oy:lle, joka kasvattaa emolehmiä Sauvossa. Luomutilan omistavat Antti, Mari ja Tero Toivonen. Emolehmät laiduntavat

Juho Aula

neljän eri kunnan alueella Varsinais-Suomessa. Merenrantaniityillä laiduntamisella on maisemanhoidon ohella vesistöä ja luonnon monimuotoisuutta suojeleva merkitys.

"Laitumien aidoittaminen ja emolehmien tarkkailu isolla alueella vaatii paljon työtä ja vaivaa. Salmensuun tila tekee myös erinomaista kuluttajaviestintää tarjoamalla tilapuotinsa kautta kuluttajille kokemuksia emolehmätuotannosta", kiittää Sami-Jussi Talpila.

NAUTATIIMI VAHVISTUI

NAUDAN hankinta- ja kehitystiimi on saanut vahvistusta.

Nina Vanhapelto aloitti Pohjois-Karjalan aluevastavaanana joulukuussa. Hän palasi tuottajapalveluajoilta tuttujen lihantuottaja-asiakkuuksien pariin työskentelyään reilun vuoden talon ulkopuolella. Vanhapellon saa kiinni Osmo Könösen entisestä numerosta 040 831 4475 ja osoitteesta nina.vanhapelto@hkscan.com.

Kuva: Salla Seeslahti

Tammikuussa Päivi Anttila Kuhmoisista aloitti emolehmätuotannon asiantuntijana. Ennen HKScanille tuloa Anttila toimi pitkään emolehmätuotannon asiantuntijana Faballa. Hän ottaa vastuulleen emolehmäketjun kehittämisen ja on vahvasti mukana puhdasrotukasvatamon toiminnassa. Päivin tavoittaa osoitteesta paivi.anttila@hkscan.com ja numerosta 050 525 3631.

Kuva: Tero Hakala

Maaliskuussa Ylä-Savon aluevastavaan aloitti Riikka Lehtinen. Lehtisellä on tuoreet agroligin (AMK) paperit Mus-tialasta ja vahva kokemus etenkin emolehmätuotannosta. Lehtisen kotikonttori on Lapinlahdella. Lehtisen saa kiinni osoitteesta riikka.lehtinen@hkscan.com ja numerosta 050 436 8353.

Kuva: Tero Hakala

Lämpimästi tervetuloa kaikille kolmelle!

Jalanjäljillä

JOULUKUUSSA 2019 alkoi Wuhanissa Kiinassa epidemia, jonka aiheuttaja on ihmiselle uusi koronavirus. Hetkellisesti pysähtyi maailma ja ravintolasektori. Myös arvostus omaa suomalaista ruokahuoltoa sekä -turvaa kohtaan on kasvanut, kuten myös lihankulutuksen kotimaisuusaste.

Yllättävän nopeasti ihmiset kuitenkin tottuivat uuteen maailmanjärjestykseen ja nyt, keväällä 2021, rokotukset epidemian lopulliseksi torjumiseksi ovat jo käynnissä.

Samaan aikaan on jatkunut keskustelu ympäristön ja ilmaston ympärillä. Pohjoismaiden suurin finanssialan yritys Nordea ilmoitti helmikuun alussa aikovansa vähentää sijoitus- ja luottosalkkunsaa hiilidioksidipäästöjä 40-50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 2019 tasoon verrattuna.

Vuodenvaihteessa voimaan astui myös turpeen uusi veropäätös. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että energiaturpeen käyttö halutaan vähintään puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Tämä on osa hallituksen ilmastotavoitteita, joissa Suomesta halutaan hiilineutraali jo vuonna 2035. Päätös aiheutti turvealalla hallitsemattoman nopean kysynnän hiipumisen ja alan yrittäjien ahdingon.

Myös lihan ja muiden eläinperäisten tuotteiden ympärillä keskustelu jatkuu. Mielestäni on ensisijaisen tärkeää, että meillä on yhdessä työkalut ja kyky vastata tähän keskusteluun. Näitä työkaluja on veistetty vuodesta 2017 lähtien ensin HK Rypsiporsas®-ketjussa alkaneilla hiililaskennoilla ja jatkettu HK Ehta nautatiloilla ja Kariniemen Sankarit broileripilottitiloilla vuodesta 2019 sekä konkreettisesti peltokokeilla viime vuonna.

Kuluvana vuonna HKScanissa keräämme tietoa kaikkien eläinlajien koko tuottajaketjusta, tuplaamme pilottitilojen määrän tulevan kasvukauden peltokoetoimintaan ja aloitamme ilmastokoulutuksen, jossa kerromme kokeista saaduista tuloksista ja hyvistä käytännöistä.

Kaiken tarkoituksena on päästä ohjaamaan kehitystä kuljettajan paikalta yhdessä tuottajiemme kanssa. Maa- ja metsätalousala on yksi harvoista toimialoista, joilla on paitsi kyky päästöjen vähentämiseen niin myös mahdollisuus sitoa hiiltä fotosynteesin avulla. Jokaisella viljelijällä ja metsänomistajalla on hallussaan merkittävä pinta-ala orgaanisia aurinkovoimaloita. Olemassa olevan tiedon muuntaminen digitaalisiksi ja tuominen kuluttajien ja päättäjien eteen helposti ja selkeästi on Agrofood Ecosystem® -mallin ja työn tavoitteena.

Tony Erlands
Alkutuotannon asiantuntija

Kuva: Jan Rucidlo

SÄHKÖINEN TUOTTAJASEMINAARI SAI HYVÄN VASTAANOTON

HKSCANIN tuottajaseminaari järjestettiin helmikuussa ensimmäistä kertaa virtuaalisesti. Parhaimmillaan live-lähetystä seurasi yli 280 katsojaa.

Seminaari sai kiitosta monipuolisuudesta ja sopivan mittaisista puheenvuoroista. Erityisesti kokkailu Kape Aihisen johdolla ja Vuoden tuottajien haastattelut koettiin kiinnostavina. Moni arvosti mahdollisuutta osallistua tilaisuuteen myös kauempaa. Osa olisi toivonut, että

haastatteluissa olisi päästy syvemmälle ja konkreettisempaan. Myös äänenlaadussa ja yhdessä kokkailun ohjeistamisessa jäi parannettavaa tuleville kerroille.

Oli hienoa nähdä niin moni linjoilla yhtä aikaa, ja myös seurata Facebookin HKScan Tuottajayhteisö -ryhmässä kotikokkailujen tuloksia ja kotinuotion tunnelmia. Toivottavasti ensi vuonna on mahdollista nähdä myös kasvotusten!

HKSCAN *Zero Carbon*

Tuottajien oma
ilmastokoulutus on
startannut uudistuneessa
Sinetti-palvelussa.

Pureudumme
ilmastokoulutuksessa
mm. siihen, mitä olemme
oppineet Agrofood
Ecosystem® -pilottitiloilla,
mistä hiilijalanjälki sika-,
broileri- ja nautatiloilla
koostuu sekä miten oman
tilan hiilijalanjälkeä voi
pienentää.

Keskustelemme
myös tukipolitiikasta,
rehevöitymisestä, luonnon
monimuotoisuudesta ja
vesijalanjäljestä.

Tavoitteenamme on
hiilineutraali ruoantuotanto
2040. Lähde kanssamme
rakentamaan ruokahetkiä,
jotka tekevät hyvää.

